

A NÖVÉNYTERMESZTÉSI ÁGAZATOK ÖKONÓMIÁJA

Az Agrármérnöki MSc szak tananyagfejlesztése
TÁMOP-4.1.2-08/1/A-2009-0010

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

6. előadás

Az ágazatok jellemzői a
jövedelem előállítás kritériumai

A jövedelem előállítás

Meghatározó tényezők:

- Hozam
- Ráfordítás
- Erőforrások

Ezen tényezők nagyrészt hosszú időre adottak és bizonyos termelési potenciált jeleznek.

A hozam nagysága

A növénytermesztésben a hozam nagyságát igen sok tényező határozza meg, ezek egy része nem szabályozható vagy csak bizonyos határon belül érvényesül.

Célszerű felmérni, hogy a szabályozható és nem szabályozható tényezőkkel milyen hozam érhető el.

A termésátlag hatása

- A termésátlag nagysága kihat:
  - az előállított termék nagyságára,
  - a felhasználásra kerülő ráfordításokra,
  - az előállított jövedelemre, illetve a jövedelmezőségre,
  - a vizsgált ágazat és más termelő ágazat méretezésére,
  - az ágazat által igénybe vett szolgáltatások nagyságára és működésére.

A természeti adottságok hatása

- A természeti adottságok jelentősen befolyásolják a hozam nagyságát, minőségét.
- Ezen tényezők meghatározó szerepet játszanak a termelhető növények megválasztásában

Főbb természeti tényezők

- **Talaj minőség:** hatással van a termelhető növényre, a termés nagyságára és minőségére.
- **Csapadék:** figyelembe kell venni a csapadék éves megoszlását. A tenyészidőben lehulló csapadék mennyisége szorosan összefügg a hozam nagyságával.
- **Hőmérséklet és egyéb éghajlati elemek:** a ráfordítások hatékonyságát és a hozamok nagyságát befolyásolják.

Termésátlag ingadozás hatása

- nehezen határozható meg az erőforrások (gép, munkaerő) méretezése,
- időközönként kapacitáshiány, más esetekben kapacitás kedvezőtlen kihasználása jelentkezik,
- a tervezett jövedelem realizálása kockázatosává válik.

A változtatható ráfordítások

A hozam nagyságára, minőségére ható fő komponensek:

- Termesztett fajta
- Agrotechnikai elemek
- Technológiai rendszerek
- Szerves trágyázás, műtrágyázás
- Öntözés
- Növényvédelem

A működési alapelvek

1. A szükséges ráfordítások megtétele
2. A működés feltételeinek biztosítása

A működés feltételeinek biztosítása

- előállított termék mennyiség méretezése,
- termelő folyamatok elemeinek összehangolása,
- ráfordítások átalakítása,
- előállított termékek betakarítása, tárolása, kezelése, értékesítése.

A termék előállítás folyamata

1. **Első fázis:** inputok és információk biztosítása, döntő hányadát a változó költségek teszik ki.
2. **Második fázis:** átalakítás, földterület, termesztett növények, termelőeszközök. Beruházások költségei, ÉCS, hitelkamat, bérleti díj, biztosítási díj, mint állandó költségek
3. **Harmadik fázis:** értékesítés

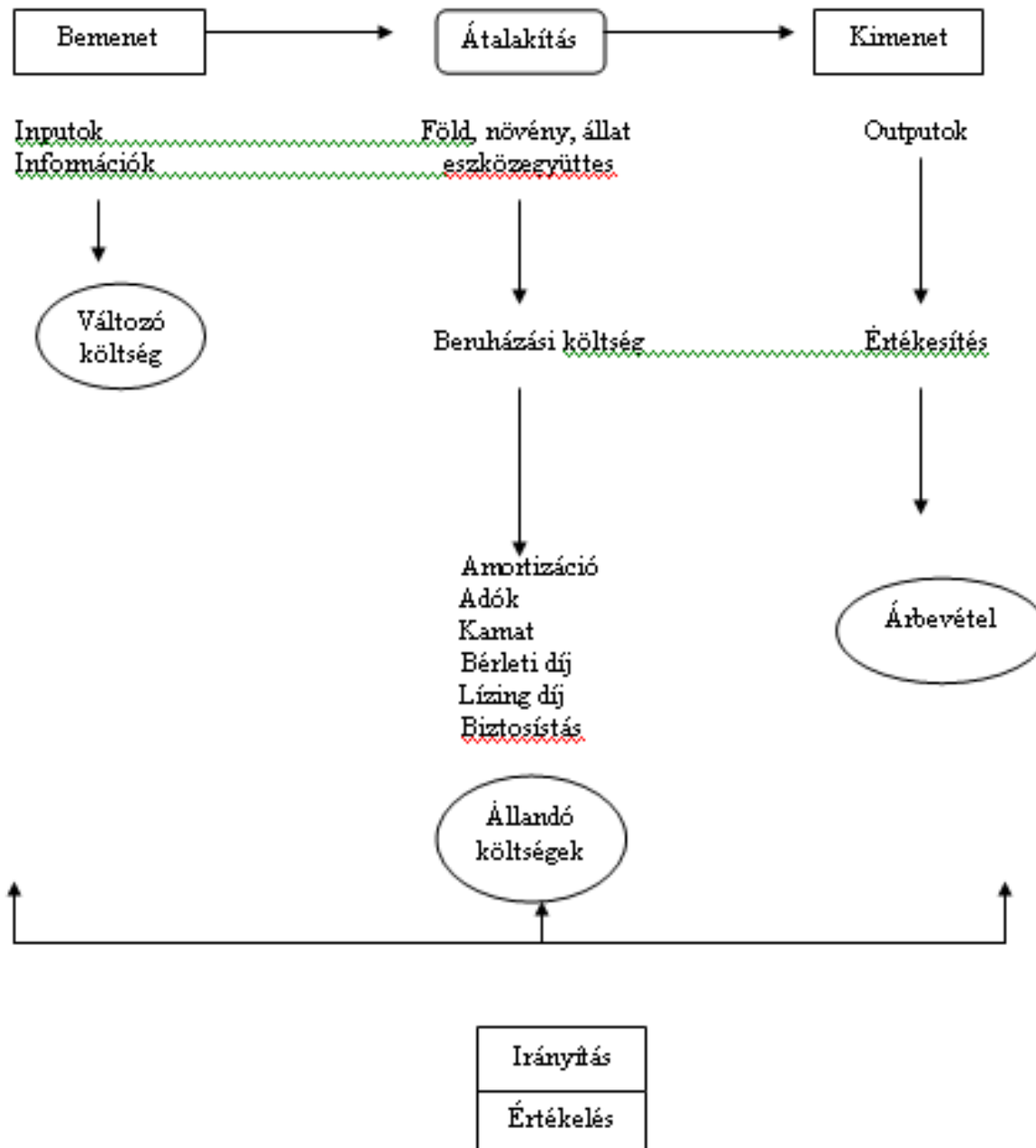
Elemzés, értékelés

Az egyes fázisok elemzése, értékelése zárja a folyamatot, melynél minden esetben az ökonómiai szemléletet kell követni.

Ennek eredményeként **megállapítható:**

- az erőforrás működtetésének hatékonysága
- árbevételek, költségek tervezett szinthez viszonyított alakulása
- ágazat jövedelmezősége.

A termék előállítási folyamat általános sémája

Az erőforrások számbavétele I.

- Erőforrások igénybevétele, kihasználtsága:
  - Normatív számítás alapján
  - Technikai mérőszámokkal (tonnakilóméter, normálhektár)
  - Természetes mérőszámokkal (hektár, üzemóra)

Az erőforrások számbavétele II.

- Eszköztípusok és az igény összemérése:
  - **Többletkapacitás** → bérmunka vállalás
  - **Hiány** → bérmunka igénybevétele

ELŐADÁS ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

- A jövedelem-előállítás kritériumai.
- Ismertesse a térbeni működési alapelveket!
- Ismertesse a működési alapelvek időbeni jellemzőit!
- Ismertesse a termék-előállítás folyamatát!
- Jellemezze az erőforrások számbavételét!

KÖSZÖNÖM FIGYELMÜKET

Következő előadás címe:

A vetésszerkezet kialakítása, tervezésének módszerei

- **Előadás anyagát készítették:**
  - Dr. Salamon Lajos egyetemi tanár
  - Dr. Tell Imre egyetemi docens
  - Dr. Hegyi Judit adjunktus
  - Dr. Kacz Károly adjunktus